

KÕRGESSAARE VALLA TEATRI

OMAVALITSUSE INFOLEHT NR. 4

REEDE 20. APRILL 2007

ILMUB IGA KUU KOLMANDAL REEDEL

TASUTA

U-5 ehk Ungrulusti 5. tantsuaasta tähistamine

Naisrahvatantsurühm Ungrulust tegutseb Kõrgessaare vallas alates 2001 aasta oktoobrist. Nimi on tuletatud Kõrgessaare mõisa kunagise omaniku O. L. von Ungern Sternbergi nimest. Et aga tantsimine on üks lustiline tegevus, lisasime nimele sõna "lust", siit siis "Ungrulust"

Algusaastatel tegutses rühmas 20 naist. Enamus vanuses 35- 45 aastat. Mõned neist on küll ajutiselt tantsimisest kõrvale jäänud, kuid need 16, kes endiselt rühma tegemistest osa võtavad, on hakkajad ning rõõmsameelsed. Seltskond on ka pisut noorenenud. Kõige nooremad liikmed on hetkel 15 aastased.

Siiani oleme tantsinud põhiliselt eesti tantse ning repertuaaris on ka meie oma juhendaja, Helgi Taelma, loomingut. Meelsasti oleme esinenud nii noortele kui vanadele ja kõikjal oleme saanud meeldiva vastuvõtu osalisteks.

Traditsiooniks on saanud esinemised vallapäevadel, maakonna laulu- ja tantsupidudel ning erinevatel valla- ja maakondlikel üritustel. Lisaks kõigele sellele käisime koos metsa istutamas, tähistame kaaslaste sünnipäevi, naistepäeva (Käina ujulas) ja teeme muudki põnevaid.

Mitmel korral oleme võtnud osa Läänemaa tantsude festivalist ning osalenud ka Eestis toimunud rahvusvahelistel üritustel. 2006 suvel käisime oma esimesel välisreisil Ungaris. 2007

suvel plaanime sõita Saksamaale.

Sel aastal saab meil juba 5 aastat koos tantsitud. Et seda kõigile meelde jäävalt tähistada, toimub 5.mail meie tantsurühma kontsert, kuhu oleme külla kutsunud ka teised Kõrgessaares tantsuga tegelevad inimesed, oma endised tantsijad ja toetajad. Eriti oodatud on pereliikmed- mehed ja lapsed, ilma kelle toetuseta ei oleks ka meil võimalik tantsimise pärast õhtuti kodust ära käia ning päevi esinemisreisidel veeta.

Kontsert toimub Kõrgessaare VAK-i saalis ning vaatama on oodatud kõik, kel tantsu vastu huvi. Meie kontserdil ei ole piletit, kuid iga soovija võib teha vabatahtliku annetuse rahvatantsurühma tegevuste toetamiseks.

Niisiis, kohtumiseni 05.05 kell 5 päraslõunal!

Ootama jäädes, tantsurühma "Ungrulust" liikmed.

SÜNDIS UUS VALLAKODANIK

ANDRIS PÄHN

1. ülestõusmispüha tähistamine Pihla talus

Pühapäeval 8.aprillil olime kutsutud Pihla talu lahke pererahva poolt kevadpüha tähistamisele. Kaasa võtsime hea tuju ja kirjuks värvitud kanamuna.

Päikseküllasesse söögipüha laua ümber olid kogunenud Kõpu küla vanemad ja nooremad elanikud. Väga meeldiv oli, et külla oli tulnud Õigeusu Kiriku preester isa Sakarias, kes oli tulnud koos valla sekretäri Ludmilla Träderi ja tema abikaasaga. Isa Sakarias rääkis üldse ülestõusmispühade tähendusest ja nende tähistamisest Õigeusu Kirikus.

Hiljem läks jutt üle toidu valmistamise peale. Kiideti perenaise poolt soolatud lõhekala võileibade kattena, räägiti villkappkrabi sõrgadest valmistatud risottost. Selgus, et ka Hiiumaal satub kalurite võrkudesse (küll harva, aga satub) krabisid.

Vallasekretär ütles, et vallamajas on võimalik tutvuda Külamäele renoveeritava kool-kiriku projektiga.

Külarahval oli ka üksteisega üle laua ja kõrval istuva naabrigna huvitav ja meeldiv vestelda. Pihla talu perenaine õnnitles möödalinud märtsikuu sünnipäevalapsi lilledega ja ütles et järgmine koosviibimine emadepäeva tähistamine toimub 13. mail, samas kohas ja samal ajal.

Tänasime perenaist ja pererahvast maitsvate võileibade, kohvi ja tee eest. Eriti õhulise ja hõrgu koogi retsepti(sisaldas kookoshelbeid) ei suutnudki ma "välja peilida" Igal firmal oma saladused.

"Kõpu kuldseid" klubi oli ühe meeldiva koosviibimise võrra jällegi rikkam.

Liidia Karhu

Kodu Kauniks

Kõrgessaare Vallavalitsus jätkab juba kuuendat aastat värvikampaaniat "Kodu kauniks". Senini on aastate jooksul väljastatud 156 värvipassi. Käesoleval aastal on koostööpartnerite arv kasvanud. Tootjafirmadest osalevad ES Sadolin AS ja AS Tikurila-Vivacolor. Müüja on OÜ Faasion, Põllu tn 32, Kärdla ehitusmaterjalide kauplus. Ka sel aastal on välisvärvide allahindlus kokku 30% jaemüügihinnast, s h tootja iga koostööpartner 10%. Vallavalitsuse poolne toetus 10% (kehtib hoonete omanikele, kes on rahvastikuregistri andmetel Kõrgessaare valla elanik). Ülejäänutele on allahindlusi kokku 20%. Värvne on võimalik osta alates 01.05.2007 kuni 30.09.2007.

Allahindlus kehtib vallavalitsuse poolt väljastatud värvipassi alusel. Selleks, et tulla värvipassi taotlema, peaks taotlejal olema teada värvitavate pindade suurused ehk pindala, mille järgi on võimalik arvestada välja orienteeruvad värvikogused.

Pakutavatest toodetest saab informatsiooni vallamajast, Faasion OÜ ehitusmaterjalide kauplusest ning tootjafirmade kodulehelt www.varvimaailm.ee ja www.vivacolor.ee Ostjatele teadmiseks veel, et tooteid segi ei müüda. Valida saab kas Sadolini või Vivacolori tooteid.

Jaak Tursk
(Haldusnõunik)

Kõrgessaare VAK-i teated

Reedel, 20. aprillil algusega kell 18.00
Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses

Kõrgessaare valla laste lauluvõistlus LAULULIND

Laupäeval 28. aprillil algusega 10.00 Kõrgessaare
Vaba Aja Keskuse Spordisaalis

Korvpalliturniir

Kõrgessaare VAK-i karikatele

Lisainfo 4693134, 5055732 või 5082208

Reedel, 27. aprillil läheme kevadmatkale.

Sihtkohaks Ristna kaitserajatiste piirkond. Matkajuhiks on selle ala Hiiumaa parim asjatundja, Hiiumaa muuseumi direktor **Urmes Selirand**. Buss väljub Lauka kooli juurest kell 13.00, Viskooasast 13.10. Tagasi tuleme umbes kella 16.30-ks. Kohapeal ka väike eine. Ootame osalema kõiki matkahuvilisi.

RISTNA ILMAJAAM – 85

Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi andmetel loetakse Ristna Ilmajaama alguseks 01.aprillil 1922, kui ta alustas tööd postina ja tehti vaatlusi 1 kord ööpäevas. Sademete ja jäävaatlusi Ristnas on teinud Hermann Siht, Johannes Tuisk, K.Kuulbusch, Oskar Pisa ja teised. 23.veebruari 1945 sai Ilmajaam II järgu jaamaks ja vaatlusi hakati tegema 4 korda ööpäevas. Praegu töötavad jaamas Eda Mägi ja Larissa Valk. Soovime Ristna Ilmajaamale meelepärast ilma!

Ludmilla Träder

Lauka koolil oma koduleht

Lauka Põhikooli interneti kodulehe aadress on www.lauka.edu.ee. Kodulehe autor ja administraator on Lauka kooli õpetaja Siret Lahemaa.

Vallavalitsuse istungid

15. MÄRTS

1. Põhivara arvelevõtt.

Võtta arvele lasteade Vigri rühmaruumide renoveerimine summas 253150 krooni, amortisatsiooninormiga 4% aastas.

2. Kirjalik nõusolek.

Väljastada kirjalik nõusolek suvila püstitamiseks Kauste külas Valhalla kinnistul, mille omanik on Marek Põld.

Väljastada kirjalik nõusolek sauna ja kuuri püstitamiseks Isabella külas Rauli kinnistul, mille omanik on Koit Järvamägi.

3. Kinnisasja piiride ja pindala kindlaksmääramine. Kinnitada Ojaküla külas asuva Koolimetsa kinnistu piirid vastavalt katastriüksuse mõõdistamise plaanile. Kinnitada Koolimetsa kinnistu pindalaks 2,10 ha.

4. Detailplaneeringu algatamine.

Algatada maa-ala plaani alusel detailplaneeringu koostamine kinnistu jagamiseks, ehitusõiguse määramiseks ja sihtotstarbe muutmiseks Kodeste külas Risti kinnistul, mille omanik on OÜ Avangard Grupp. Kinnitada planeeringu lähteseisukohad. Sõlmida leping OÜ'ga Avangard Grupp detailplaneeringu koostamise ja rahastamise osas.

Algatada maa-ala plaani alusel detailplaneeringu koostamine kinnistu jagamiseks, ehitusõiguse määramiseks ja sihtotstarbe muutmiseks Tiharu külas Tähepõllu kinnistul, mille omanikud on Tanel Kübarsepp ja Teet Liiske. Kinnitada planeeringu lähteseisukohad. Sõlmida leping Tanel Kübarseppaga detailplaneeringu koostamise ja rahastamise osas.

5. Kinnisasja jagamine.

Nõustuda Kõrgessaare alevikus Tööstuse tee 19 kinnistu (maaomanik Nautex Hiiumaa OÜ) jagamisega alljärgnevalt: 9052 m² Tööstuse tee 19 ja 6732 m² Ladu maaüksus.

Nõustuda Kalana külas Männimetsa kinnistu (maaomanik OÜ Heureka Konsultatsioonid) jagamisega alljärgnevalt: 2500 m² Männituka ja 9394 m² Männimetsa maaüksus.

Nõustuda Hirmuste külas Väljaääre kinnistu (maaomanik Marika Lassi) jagamisega alljärgnevalt: 3999 m² Väljaääre, 4002 m² Metsavahe, 3359 m² Lageda ja 3998 m² Teeääre maaüksus.

6. Toetus. Toetada MTÜ Lauka piirkonna külaarendusseltsi 2000 krooniga.

Toetada Hiiumaa Pensionäride Ühenduse erinevate ürituste korraldamist 2500 krooniga.

7. Hooldajatoetuse maksmine.

Lubada välja maksta märtsikuu hooldajatoetus 30 isiku hooldajale summas 8800 krooni.

8. Täiendavad sotsiaaltoetused.

Lubada välja maksta täiendav sotsiaaltoetus 4 isikule summas 1450 krooni.

9. Tohvri Hoolekodu hoolekogu liikme nimetamine. Nimetada Tohvri Hoolekodu hoolekogu liikmeks Kõrgessaare Vallavalitsuse sotsiaalnohunik Linda Kiivit.

10. Ehitusluba. Väljastada ehitusluba seltsimaja laienduseks ja rekonstrueerimiseks Lauka külas Käina tee 32, mille omanik on Lauka piirkonna külaarendusselts MTÜ.

29. MÄRTS

1. Loa andmine projektlaagri läbiviimiseks.

Lubada läbi viia Kõpu Internaatkoolis 25.06 – 31.07.2007 Tartu Emajõe Kooli suvelaager. Nimetatud projektlaagri eesmärgiks on anda nägemispuudega õpilastele laagrikogemus.

2. Ehitusluba. Väljastada ehitusluba suvila püstitamiseks Suureranna külas Jürna-Andruse kinnistul, mille omanik on Tiit Laur.

3. Kinnisasja jagamine.

Nõustuda Suureranna külas Andru kinnistu (maaomanik Korabalt OÜ) jagamisega alljärgnevalt: 7967 m² Andru, 9001 m² Mardi ja 8994 m² Tooma maaüksus.

Nõustuda Suureranna külas Andruse kinnistu (maaomanik Korabalt OÜ) jagamisega alljärgnevalt: 10793 m² Andruse, 11224 m² Juhani, 14537 m² Viktori ja 12802 m² Hindreku maaüksus.

Nõustuda Suureranna külas Lepasoo kinnistu (maaomanik Often Grupp OÜ) jagamisega alljärgnevalt: 20286 m² Lepasoo, 21313 m² Soomänni, 21505 m² Männiranna maaüksus.

Nõustuda Palli külas Kõrvekuru kinnistu (maaomanik Enno Kesksalu) jagamisega alljärgnevalt: 19504 m² Kõrvekuru ja 5,20 ha Padumetsa maaüksus.

4. Detailplaneeringu kehtestamine.

Kehtestada Tammistu külas Nõvajoje ja Jõe kinnistu detailplaneering.

Kehtestada Reigi külas Maaranna kinnistu detailplaneering.

5. Riigi omandisse jäetava vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusse andmine.

Kinnitada Otste külas asuva riigi omandisse jäetava ja põllumajandusmaana kasutusvaldusse antava vaba põllumajandusmaa maatüki, mis on vabade maade plaanil registreeritud nr 566 all, nimetuseks SIRTSLASE ning üldpindalaks 2,36 ha.

Kinnitada Otste külas asuva riigi omandisse jäetava ja põllumajandusmaana kasutusvaldusse antava vaba põllumajandusmaa maatüki, mis on vabade maade plaanil registreeritud nr 565 all, nimetuseks VÄRBLASE ning üldpindalaks 3,34 ha.

Kinnitada Otste külas asuva riigi omandisse jäetava ja põllumajandusmaana kasutusvaldusse antava vaba põllumajandusmaa maatüki, mis on vabade maade plaanil registreeritud nr 567 all, nimetuseks VARBLINNU ning üldpindalaks 2,45 ha.

Kinnitada Kurisu külas asuva riigi omandisse jäetava ja põllumajandusmaana kasutusvaldusse antava vaba põllumajandusmaa maatüki, mis on vabade maade plaanil registreeritud nr 573 all, nimetuseks TAPRI ning üldpindalaks 16,10 ha.

6. Maa riigi omandisse jätmise. Nõustuda Kõrgessaare alevikus Tööstuse tee 27A asuva Lääne-Eesti Päästkeskusele kuuluva hoone juurde moodustatava katastriüksuse pindalaga 558 m² riigi omandisse jätmiseks.

7. Toimetulekutoetus ja täiendavad sotsiaaltoetused. Lubada välja maksta veebruarikuu toimetulekutoetus 32 taotlejale summas 35339 krooni.

Lubada välja maksta täiendav sotsiaaltoetus 1 isikule summas 200 krooni.

Lubada välja maksta täiendav sotsiaaltoetus 9 taotlejale summas 5640 krooni.

8. Lepingu sõlmimine.

Sõlmida töövõtuleping Oksana Serdjukiga Ristna tuletorni tasuliste pääsmete müügiga ning Ristna tuletorni kui tervikliku külastusobjekti hooldusega seotud tegevuste teostamiseks tähtajaga 1. mai kuni 25. september 2007.

Sõlmida leping Oksana Serdjukiga Ristna tuletorni juurde kuuluvate kahe abihoone (endised ehitusmaterjalide ladu ja kütteladu ning nende juurde kuuluva teenindusmaa ajutiseks hooldamiseks, kasutamiseks ja haldamiseks, tähtajaga kuni 28 märts 2010.

12. APRILL

1. Projekteerimistingimused. Väljastada projekteerimistingimused Elekman OÜ'le Kõpu 10 kV fiidri rekonstrueerimise projekteerimiseks.

2. Hooldajatoetuse maksmine.

Lubada välja maksta hooldajatoetus 29 isiku hooldajale summas 8400 krooni.

3. Täiendav sotsiaaltoetus.

Lubada välja maksta täiendav sotsiaaltoetus 19 isikule summas 2170 krooni.

4. Kultuurkapitali ekspertgruppi esindaja nimetamine. Esitada ekspertgruppi Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse juhataja Artur Valk.

Keskonnaehitusest 2007. aastal

Kõrgessaare Vallavalitsus on sõlminud Schöttli Keskonnatehnika AS-iga lepingu Kõrgessaare aleviku reoveepuhasti jääkmuda tahenduspolidrite purgimissõlme rajamiseks 2007. aastal. Projekti kogumaksumus on 6031820 krooni, millest struktuurifondide (ERDF) toetust on 3602880 krooni, KIK-i toetust 1825758 krooni ja omafinantseering 603182 krooni. Projekti käigus lammutatakse Kõrgessaare reoveepuhasti territooriumil asuvad vanad reoveepuhastusrajatised ning ehitatakse Saksamaa firma IPP-Consult GmbH patendi litsentsi alusel jääkmuda tahenduspolidrid. Täiendava tegevusena rajatakse ka kaasaegne reovee purgimissõlm. Ehituslikud tööd planeeritakse teostada käesoleval aastal. Töenäolised alltöövõtjad on AS Rammar, OÜ Berku Eritööd ja OÜ Eskefor. Töödega alustatakse maikuus.

Kulu põletamine on keelatud alates lumesulamisest

Igal kevadel saavad päästjad hulgaliselt väljakutseid kontrolli alt väljunud põlengutele, mis on alguse saanud tuleohutusnõuete mittetäitmisest kulu ja prahi põletamisel.

Kulu põletamine on igal juhul ohtlik ning võib kaasa tuua suuri kahjusid. Kulu ja prahi põletamisel tuleohutusnõuete mittetäitmise tagajärjel on maha põlenud elumaju. Oskamatus ette näha tuletegemise võimalikke tagajärgi on põhjustanud inimeste hukkumist ning toonud kaasa korvamatut kahju looduskeskkonnale. 2006. aastal registreeris Päästemeet Eestis ligi 5000 kulu põlengut, mille tagajärjel hukkus 4 inimest, neist 3 Lääne-Eestis.

Kulupõletamine on keelatud alates lumesulamisest kuni sügisvihmade saabumiseni ehk ajal, mil loodes on tuleohtlik aeg. Tuleohtliku aja alguse määrab Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut (EMHI).

Iga inimene peab teadvustama, et lume alt välja sulanud kulu kuivab kevadpäikese ja tuulte mõjul kiiresti ning on väga kergesti süttiv. Süttides levib kulutuli soodsas tuules korral väga kiiresti ning vahel mitmes suunas, mis on peamiseks põhjuseks, et sageli väljub kulupõletamine kontrolli alt. Siiski saab kõige paremini tuleohtu vältida õigel ajal heina niites ning kuiva kuluheina kokku riisudes. Sama käib ka põhu ja muu prahi põletamise kohta.

Tule tegemisel tuleb eelkõige kinni pidada omavalitsuse territooriumil kehtivatest heakorraeeskirjadest. Kulu ja prahi põletamine võõral maal on igal juhul keelatud. Maaomanik peab mõistma, et kulu või prahi süüdates langeb kogu vastutus tuletegemisele ning ka kõiki tuleohutusnõudeid järgides võib kulupõletamine ohtu seada meie endi ja kaaskodanike hooned, samuti metsad. **Seega soovime jälgida ka naabreid, kas nemad kulu põletamise keelust kinni peavad.**

Päästeteenistuse hinnangul oleks parim lahendus, kui maaomanik suudaks oma maad niimoodi hooldada ja harida, et ohtlik kulupõletamine ei oleks üks tema kevadtöödest. Lääne-Eesti Päästkeskus paneb kõigile südamele, et kulu põletamine on äärmiselt riskantne tegevus, mille tagajärjel on inimesed kaotanud elu ja ilma jäänud kodust.

-----
* 2006 aastal hukkus kulupõlengute tagajärjel Eestis neli inimest, neist kolm Lääne-Eesti piirkonnas.

Padjaklubi „Linnusilm“ 20. aastane

1987.aasta aprillis sai Kõrgessaare raamatukogu uued ruumid, kus oli kolm tuba. Üks tuba jäi lugemissaaliks, kus oli võimalik ajalehti ja ajakirju lugeda. Raamatukogu juurde oli koondunud väike grupp inimesi, kellega koos sai üritusi ja ekskursioone korraldada. Tol ajal tegutses Laukal käsitööring Leida Tõnismaa juhendamisel. Meie ringis osalejad võtsid aktiivselt osa Laukal toimuvatest üritustest. Leida Tõnismaa on inimene, keda võib nimetada „universaalseks“. Tema käest sai nõu ja abi käsitööd, aiandust, lillekasvatust, lauakatmist ja söögitegemist puudutavates küsimustes. Pole piisavalt häid sõnu, millega tänada Leidat selle tänuväärse töö eest, millega ta suunas meid käsitöö juurde. Ilse Nõmmerga õpetas meid pitslinu kuduma. Sobivad mustrid ja mustrileid andis meile Enn Liivlaid. Aasta lõpuks olid meil juba isetehtud kingitused kingikotis. Suure huvi ja tahtmisega tegime heinapallinõõrist makramee–tehnikas punutisi. Lõime raamaturiulite ostesse naelad ja Ilse juhendamisel meisterdasime rippuvaid lillepotte ja kingikorve, hiljem valmisid meil prillitoosid. Kõige kaunimad prillitoosid valmisid Maimu Kivil. Armilde Jõhviku imeilusaid makrameekotte ei suutnud keegi järgi teha. Olga Karilo oli heegeldamises väga osav ja õpetas meilegi seda tehnikat. Meil oli tore ja huvitav igal neljapäeval kokku saada ning üksteisele üllatusi valmistada. Ikka oli mõni uus üksteiselt või hoidis kaasas ja üheskoos seda siis hinnati ja vahetati retsepte. Najatamisi hakati meid siis „padjaklubiks“ nimetama. Neljapäevad olid alati meie jaoks tähtsad päevad ja kõik muud tegemised-toimetused lükati muule ajale. Neljapäev kujuneski padjaklubile traditsiooniliseks kogunemise ajaks ja sealt

keegi naljalt ei puudunud.

1994.aastal toimusid suured muutused. Meie koduselt armsakssaanud majast lahkusid juuksur Mari, õmbleja Liili ja ka raamatukogu sai uued ruumid. Lasteaed „Vigri“ suleti laste vähesuse tõttu üks rühm ja vabanenud ruumidesse kolis raamatukogu. Hea võimalus raamatukogu külastada tekkis Kõrgessaare algkooli lastel ja lasteaialastel. Mina pean neid 8 aastat „Vigri“ majas raamatukogule parimaks. Padjaklubile oli see teguderohke aeg. Koostöö lasteaia ja kooliga sujus väga hästi. Sügisei joosti kadrisanti ja peeti kadripidusi, koos korraldasime ühiseid käsitööde näitusmüüke. Padjaklubi sünnipäevalastele olid alati oodatud üllatusesinejateks lapsed nii koolist kui ka lasteaia. Kooliperega koos õpiti ja õpetati üksteisele vanu kombeid ja vanu tantse. Vanamade – vanaisade peole, emadepäevale ja jõulupidudele olid padjaklubi liikmed alati oodatud. Lasteaia sõbralik pere lubas suuremaid pidusi korraldada oma saalis.

Kõrgessaare valla rahalisel toel sai nii mõndagi ette võetud. Küllastasime näitusi, osalesime oma töödega Hellamaa sokinäitusel, memme-taadi pidudel, käisime koos seenel-marjul.

1996. aasta algus oli padjaklubile õnnelik aeg. Raamatukokku tuli tööle Imbi Sedrik ja nüüd oli meil pillimees omast käest võtta. Neljapäevad muutusid nagu väikesteks laulu- ja tantsupidudeks. Ühislaulmiste tagajärjel sündis Imbi algatusel padjaklubi oma laul. Liikmetele anti koduseks ülesandeks mõelda padjaklubile uus ja kõlav esindusnimi. Selleks valiti ühisarutluste käigus linnusilmapiste järgi nimi „Linnusilm“. Esimene avalik kontsert-esinemine oli meil Luidjal Hariduselts „Edu“ vastukülaskäigul. Luidjal toimus veel ühisüritusi: Eesti Raamatu Aasta avauitrus (2000), kohtumine Vaapo Vaheriga jne.

Kui 1999.aastal avati Lauka Päevakeskus, juhatajaks Marika Vösamaa, sujus meie

koostöö hästi, mis jätkub ka praeguse juhataja Heli Harakuga väga hästi. Suuri üritusi korraldab nüüd Heli ja „Linnusilm“ on alati oodatud osalejate hulgas. Meie liikmed on juba eakad ja tunnevad suurt rõõmu Heli nooruslikust särstust ja pealehakkamisest.

Kevadepäevad olid padjaklubile eksperimenteerimise aeg. Valmistasime toorsalateid naatidest, nõgestest, vööililledest ja nurmenukkudest. Huvitavaid ja häid maitseid saavutasime! Sügisel korraldasime kartulisortide tutvustuse, näituse ja degustatsiooni; õuna- ja puuviljade näitusi, köögiviljade tutvustusi ning hoidiste degustatsiooni.

Padjaklubi meeldejäevamad kohtumised on olnud Virve Osila ja ansambliga „Sügislilled“, Ellen Niidu ja Jaan Krossiga Kassaris, Viuu Härmi ja Paul-Eerik Rummoga, Ira Lemberi, luuletaja Contra ja Ave Alavainuga. Meeldivad kohtumised olid oma valla juhtidega, perearstiga, kirikuõpetaja Enn Auksmaniga, Salme Elgase ja Ere Vaidlaga südametoast, notar Maira Katteliga ja Tiia Spitsõniga pensioniametist jpt.

1.novembrist 2002 on raamatukogu asukoht Valitsejamajas. Oleme korraldanud 9 käsitöönäitust. 2003 aastast juhendab meid Liia Toom. Ta on jaganud meiega oma suuri käsitööoskusi mitmelt alalt: lapitöötehnikat, viltimine, batika-tehnika, kottide näidiseid jpm. Liia ei pidanud paljuks vedada kaasa õmblusmasinaid ja kõike vajalikku lapitehnika jaoks, batika-tehnika õpetamiseks. Liia nooruslik entusiasm nakatab meidki. Oleme talle tänulikud, et ta leiab töö ja pere kõrvalt aega ning tahtmist meiega tegeleda. Näituste kujundamisel on Liiale abiks olnud asendamatu Siret Lahemaa.

Padjaklubi „Linnusilm“ tänab oma sõpru ja toetajaid meeldiva koostöö eest ja ootab kõiki oma 20.aastapäeva- näitusele!

Leida Pielberg

Tunne loodust

Inimene on osa loodusest, kes elab selle rütmi ja reeglite järgi. Loodust tuleb tundma õppida ja sealt teadmisi saada. Lähimõbruse loodus meelitab last juba maast- madalast. Loodus on inimesele elurõõmu allikas. Näeme ju lastest, mil moel nad loodusest rõõmu tunnevad, murul joostes ja hüpates. Looduse mitmekesisus rikastab meie meeli ja tundemaailma.

Vajalik on isiklik suhe loodusobjektidega, olgu selleks siis oma puu, tuttav loodusrada või lemmikloom.

Järgnevalt tutvustan oma tegemisi lasteaia. Lasteaed „Vigri“ 2005/2006.õppeaasta õppekasvatustöö üks peaeesmärkidest oli „Loodus meie ümber“. Igas kuus toimus üritus – näitus ja ühe looma tutvustus. Loomad olid jaotatud rühmade vahel. Tutvustasime hobust, lammast, siga, jänest, rebast, hunti, siili, karu, kana ja lepatriinut. Valikul lähtusime oma maja õppekavast. Materjali saime raamatukogust, meetoodika kabinetist, internetist. Näituste jaoks töid materjale peale oma maja töötajate ka lapsevanemad.

Oktoobris toimus õppekäik metsigade juurde Reigi külla. Kuu lõpus oli seapäev, mis oli meie rühma korraldada (näitus ja tutvustus). Otsides materjali näituse ja sea tutvustamise jaoks – avastas palju huvitavat ka enese jaoks.

Kuna ühel meie maja töötajal oli kodus merisiga, siis said lapsed teda ka näha. Veebruaris korraldasime hobusepäeva. Kuna oli vastlapäev, toimus pärast ka hobusega sõit.

Sain aru, kui palju huvitavat olen leidnud ja see kõik oleks vaja kokku koguda. Tekkis mõte õpimapi koostamiseks „Tunne loodust“.

Kuna 2005/2006.õppeaasta temaatika oli nii laste kui meie jaoks huvitav, otsustasime käesoleval 2006/2007 õppeaastal looduse teemadega jätkata. Seekord valisime „Aastaring metsas“. Hõlmab see puid, mis kasvavad lasteaia ümbruses (vaher, tamm, kastan, kuusk, mänd, kadakas, paju, saar, pärn, sirel, õunapuu ja kirss).

Tutvustame üks kord kvartalis kolme puud. Puuhommikud on toimunud juba kolm korda. Oktoobris toimus „Vahtra, tamme ja kastani päev“. Tutvustasime puud, iga rühm sai ülesande, mis tuli lahendada. Oktoobris oli ka ekskursioon Lauka saekaatriisse, kuu lõppes vahva sügisese kübarapeoga.

Õpimappi „Tunne loodust“ olen kogunud materjale metsloomadest, puudest, lindudest, putukatest (pildid, kirjeldused). Lisaks luuletusi, mõistatusi, ürituste kirjeldusi.

Arvan, et taoliste ürituste korraldamine, materjali kogumine, tutvustamine lastele, rikastab kogu meie maja igapäeva tööd.

Õpimapi koostamine andis mulle palju uusi teadmisi.

Oluline on, et lastel oleks huvi ja tahtmist uurida, katsetada. Laps, kes on õppinud ümbrust jälgima ja loodusest emotsioone ammutama, omaette tavaliselt hätta ei jää. Tähtis on, et lapsed saadud teadmisi hakkaksid kasutama igapäevastes tegevustes, mängudes.

Kui laps omab teadmisi loodusest ja looduses toimivatest omavahelistest seostest, siis hakkab laps loodust väärtustama, armastama ning hoidma.

Hoida saad vaid seda, mida tunned ja armastad.

Loodus saab ilma inimeseta hakkama, aga inimene ilma loodusta ei saa.

Elna Pähn

Lasteaed „Vigri“

Sipeko tegijate reas

Märtsi kuus toimusid Kõrgessaare vallas MTÜ Sipelgate koostööselts (SIPEKO) tegevuse tutvustamiseks infopäevad. Ürituse viisid läbi SIPEKO juhatuse liikmed Rosilje Saame ja Maie Rõmmel.

Kõige aktiivsemat huvi SIPEKO plaanide vastu näitasid üles Kõrgessaare valla sotsiaalvaldkonnaga tegelevad inimesed. Nende soovidele vastu tulles korraldati infopäevad Viskoosas Valitsejamajas ja Luidjal, sealses seltsimajas.

Infopäevade esimeses pooles tutvustati MTÜ tekkelugu ja senist arengut, teises pooles leidsid kajastamist konkreetsed tulevikuplaanid.

Pikkade arutelude ja sõbralike vaidluste tulemusena jõudsime äratundmisele, et MTÜ Sipeko valdkondadeks on lasteürituste korraldamine 3 kuni 14 aastastele lastele, siia kuuluvad sünnipäevad, stiiliüritused jms. Oskame läbi viia palju ring- ja sportlikke seltskonnamänge, korraldada karaokevõistlusi jne. Samuti oleme valmis korraldama üritusi oma saatusekaaslastele ehk nendele, kelle tervis ei ole kõige paremas korras, töövoime vaid osaliselt alles või saadud puue. Leidsime, et saame aidata neid, kelle soov suveks tellida hauahooldus. Teenus sisaldab endas üldist suvist hooldust (üks kord nädalas).

Eakad inimesed ja puudega inimesed võivad vahel kodus jääda hätta nii kardinat ülespaneku, puude lõhkumise, riita ladumise, kui muru niitmisega. Sellistelgi juhtudel on võimalik meie poole pöörduda. Lõpetuseks tuleb märkida, et iseenesest mõistetavalt ei ole meie mõda vaadanud hiidlastele nii omase valdkonna kui käsitöö võimalustest. Kõikide nende teenuste osas on võimalik saada täpsemat informatsiooni või esitada tellimusi käesolevast kuust telefoninumbri 5679 0102 või e-mailil sipeko@hotmail.ee. Maie Rõmmel
Juhatuse esimees

Lugemispesas on põnev

Et laps lugema hakkaks, on juba enne kooli vaja raamatutega tegeleda. Lapsega peaks kodus ja lasteaias raamatuid vaatama ja lugusid ette lugema. Mida varem laps raamatuga kokku puutub, seda loomulikum on tema huvi. Vanniraamatud, pehmed ja piiksuvad raamatud-kõik need on aluseks hilisemale raamatutega tegelemisele. Lasteaias peab lapsel olema võimalus raamatuga mängida nagu iga teiste mänguasjadega. Lasteaiarühmas võiks olla koht, kus lapsel on mugav ja huvitav raamatuga tegelda.

Selleks sobivad nn. „lugemispesad“, kus õpikeskkonda soovitakse muuta lapsekeskseks. Lugemispesas võiks olla suured või väikesed vaibad, padjad tugitoolid, diivan, tumba, kapid, lauad, toolid ja riulid. Muidugi ka lauamängud ja dramatiseerimiseks vahendid. Raamatud peaksid olema lapsele nähtaval ja kättesaadavad.

Lugemispesa saab kasutada tegevuste läbiviimisel, eelkõige peab see olema lapsele mugav ning positiivse õhkkonnaga. Lugemispesa loomine annab õpetajale võimaluse oma tööd uutemoodi korraldada. Lugemispesas võiks olla iga lapse huvisid arvestavaid raamatuid. Selleks saavad lapsed ise oma lemmikraamatuid kaasa tuua. Lugemispesa peab olema koht, kus laps saab oma arvamust avaldada, ise rääkida, oma kaaslasti kuulata ja loetud raamatuid analüüsida. Kindlasti peaks lugemispesa olema koht, kus loovmängu kaudu raamatuid analüüsitakse. Selleks sobivad rollimängud, dramatiseeringud, piltide, raamatute meisterdamine. Nii tärkab lastes huvi raamatute vastu, tekib oskus raamatuid hoida ja ise luua.

Vanemate kaasamine aitab luua paremat koostööd laps-õpetaja- lapsevanem süsteemis, mis toetab lapse arengut.

Alates 2005 aastast osaleb lasteaid „Vigri“ Eesti Lugemisühingu projektis „Lugemispesa“. Palusime lastevanematel igale lapsele teha oma padi, mille peal võib istuda või lihtsalt lamada. Kuna lasteaid vahetas välja voodipadjad, siis mõnigi vanem sai lihtsamalt, vaja padjale ümber ömmelda kate. Oli aga vanemaid, kes olid vaeva näinud ja lapsele tehti mõnus „padjaloom“. Nii ongi igal lapsel oma lugemispesa padi. Padi võetakse kaasa mitmetele selleks sobivatele üritustele teistesse ruumidesse. Lugemispesa nurgake on kohandatud kõigis kolmes rühmas.

Oma igapäeva töödes ja tegemistes kasutatakse lugemispesa nurgakest tihti. Rühma lapsed vaatavad meelsasti seal raamatuid ja pilte, dramatiseerivad. Panevad kokku puzzlerraamatuid. Mängivad mängu, kasutades täringukuubikut ja viskekotikesi. Koostavad erinevaid raamatuid väljalõigetest. Nii on valminud raamatud autodest, koertest, puudest, kosmeetikatoodetest. Alustatud on viltmistöödega.

Lõpetuseks võin öelda, et laste raamatuarmastus algab unejutust.

Lii Romandi. (Lasteaed Vigri)

Laagrisuvi 2007

Veel on saadaval soodustuusikuid Valgemetsa noortelaagrisse 09.-17. juuni 2007. Laagrisse on oodatud lapsed vanuses 7-14 eluaastat. Soodustuusiku maksumus on 360 EEK. Palun lapsevanemal esitada avaldus soodustuusiku saamiseks Kõrgessaare Vallavalitsusele hiljemalt 30. aprilliks 2007.

Lähemat infot laagri kohta saab www.valgemetsa.ee ja soodustuusiku taotlemise kohta Kõrgessaare Vallavalitsuse lastekaitsetöötajalt Triin Simsonil tel 462 2493, 506 4565 või elektronpostiisi triin@korgessaare.hiiumaa.ee

Kodud kolast klaariks!

Nii nagu mitmel eelneval aastal, nii ka sel kevadel korraldab OÜ Hiiu Autotrans koostöös Kõrgessaare vallavalitsusega kogumisingi, mille raames on elanikkonnal võimalik tavapärasest mugavamalt vabaneda oma kodus olevatest vanadest elektroonikaromudest ja ka ohtlikest jäätmetest. Vallavalitsusega on kokku lepitud, et sel aastal saab see toimuma laupäeval, 19.mai. Tasuta saab ära anda vana kodutehnikat: raadioid, telereid, arvuteid, monitore, pesumasinaid, külmikuid, pliite, tolmuimejaid jne. Võtame vastu ka ohtlikud jäätmed, nagu akud, patareid, vanad värvid, ravimid, päevavalguslambid jms., mida ei tohi panna olmeprügi hulka. Et teaksime teie juurde koju eelnimetatud jäätmete järgi tulla, palume eelnevalt registreerida telefonidel 46 31737, 5203795 või e-maili teel info@hiiuauto.ee.

Endiselt sõlmime jäätmeveolepinguid, müüme ja tühendamise soodsa hinnaga prügikonteinereid, meil saab tellida fekaaliautot. Rohkem infot leiata kodulehelt www.hiiuauto.ee.

Meie kontor asub Kärklas, Rookopli 17.

Heale koostööle lootes. OÜ Hiiu Autotrans

Luidja seltsimajas on taas avatud raamatute laenutuse ja internetipunkt

Haridusselts Edu juhatusel on rõõm teatada, et peale 1,5 aastast pausi, mille jooksul sai maja uue välimuse ja viimistletud I korruse siseruumid, saab sarravpuhastes ja hubastes ruumides taas koos käia ja tehtust rõõmu tunda ning pakkuda kõigile interneti kasutamise võimalust.

Meie tänusõnad PRIA-le, kelle kaudu saime rahastuse maja rekonstrueerimistöödeks, Kohaliku Omaalgatuse Programmile, kes rahastab katlamaja ümberehitust ja hoovi ning parkla korrastamist, Maaelu Edendamise Sihtasutusele Wi-Fi teenuse ning arutivõrgu väljaehitamise rahastamise eest, Kõrgessaare Vallavalitsusele kaasfinantseeringute eest ja kõikidele seltsi liikmetele ning toetajaliikmetele, kes hea sõna ja sooja käeramuga kohapeal viimase lihvi andsid.

Maja sai uue näo ja sisu meie kõigi jaoks. Seda võimalust on oma nimele vääriliselt ja varmlt kasutamas MTÜ Sipeko liikmed Maie Rõmmeli juhendamise all. Jälgige nende tegevuskava. Tulge ja küllap leiata endale raamatute ja arvuti kõrval ka sobilikku huvitegevust.

14.aprilli haridusselts EDU üldkoosolek kinnitas 07.märtsi 2007a. juhatuse ettepaneku ja:

Alates 03.maist 2007 on Luidja seltsimajas avatud

RAAMATUKOGU JA INTERNETIPUNKT

Igal esmaspäeval kella 11.00 – 15.00

Igal neljapäeval kella 14.00 – 18.00

Ootame endiste lugejate naasmist ja uute lugejate saabumist Luidjal asuvasse seltsimajja!

Olge ettevaatlikud!

Tahame hoiatada suuri, kui väikseid selle eest, et kui te rulluisutate Kärkla suurel teel, siis **OLGE ETTEVAATLIKUD!** Üks on see, et see tee on väga hea ja võite suure hooga kukkuda. Teine on see, et alati tee äärsete majade juurest võib kallale tulla teile koer. Ühel inimesel tuli koer kallale, hammustas jalga. Teisel inimesel tõmbas püksid katki. See koer, kes saab ketist pidevalt lahti, on hundikoer. Olge ettevaatlikud! Kellel on koerad, siis palun hoidke nad, kas hästi pandud ketti või suukorv suu peale. Need olid meie soovitusel teile!

Svetlana Tymoshchuk ja Irma Sarapu.

Vallavalitsuse töötajad puhkusel

Haldusnõunik Jaak Tursk kuni 29.04.

Vallasekretär Ludmilla Träder 7. – 9.05.

Lastekaitsetöötaja Triin Simson 7. – 17.05.

Raamatupidaja Kulla Nabbi 14. – 18.05.

ÖNNITLEME APRILLIKUU EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI JA JUUBILARE!

VIRGINIA ALLIKSOO
HELMI NABI
MIRALDE-NATALIE JÄRVROOS
LUISE HELSTEIN
ARVID KIIVE
LINDA EINULA
HELJU VAKS
RUDOLF GITAL
VLADISLAV TIHHONOVSKI
HELMI LAANSALU
SIRJE KIRSS
TOIVO TAMM
MAIVE LUUP
LEENA LEBEDEVA
SAIMA TOMINGAS
LJUDMILLA MARTŠENKO
ANDU KOIT
RAIMO JAAKSOO

Lauka Päevakeskuse teated

21. aprillil kell 15.30-16.30 Lauka piirkonna külaarendusseltsi ruumides müüb oma kaupa kauplus SAMAARIA

Hiiumaa Pensionäride Ühenduse aktiiv kutsub kõrgessaare valla eakaid 25.aprillil kell 13.00 Kärlda

Kultuurikeskusesse kevadkontserdi
Transport: 11.45 Viskoosa bussipeatus; 11.50 Lauka (osavõtusoovist ja transpordi vajadusest palume kindlasti teatada, marsruudi muutmiseks, Lauka Päevakeskuse telef. 53339472 hiljemalt 23.aprilliks)

30. aprillil alates kella 9.00, külas KÄRDLA TERVISETUBA, Lauka Piirkonna Külaarendusseltsi ruumides: saab määrata veresuhkru, kolesterooli ja mõõta vererõhku.

Oodatud kõik, kes tunnevad huvi oma tervise vastu.

kell 13.15 pensionäride koosviibimine ja märtsi ja aprillikuu sünnipäevade tähistamine

Transport: 13.00 Viskoosa bussipeatus

10. mail alates kell 8.00 JUUKSUR eelnevalt registr. Sirje Vaku telef. 46-31297; 56662317

11. mail kell 13.15 pensionäride koosviibimine Laukal – **emadepäeva kontsert**, esinejateks Vigri lasteaijalapsed
Transport: 13.00 Viskoosa bussipeatus

TEATED

Kõrgessaare Vallavalitsus teatab, et alates 02. Aprillist 2007 on Kõpu kalmistute vaht KUIDO KALLAS, tel 5624 2420

Teisipäeval, 24. aprillil, vallamaja suletud. Vabandame!

MANALATEED LÄINUD
JEKATERIINA KÜTTIM